

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.022.02.2015
P/15/013

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/013 - Sprawowanie kontroli nad instytucjami obowiązanyymi w ramach przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Małgorzata Wejwer, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 97329 z dnia 15 września 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Sąd Apelacyjny w Szczecinie, ul. Mickiewicza 163, 71-165 Szczecin ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ryszard Iwankiewicz, Prezes Sądu Apelacyjnego w Szczecinie ² od 23 czerwca 2010 r. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia system przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w Sądzie Apelacyjnym w Szczecinie jako skuteczny³ w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2015 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Na skuteczne działanie systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu wpływa m.in. zidentyfikowanie wszystkich instytucji obowiązanych w myśl postanowień art. 2 pkt 1 lit. n ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu⁴, określenie zadań w zakresie sprawowanego nadzoru nad ich działalnością, powierzenie ww. zadań osobom posiadającym przygotowanie merytoryczne, oparcie rocznych planów kontroli nadzorowanych podmiotów na podstawie analizy ryzyka, przekazywanie Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej⁵ w określonych ustawowo terminach planów kontroli i pisemnych informacji o wynikach kontroli, wydawanie zarządzeń z zaleceniami pokontrolnymi w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz monitorowanie stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych.

Ponadto, w badanej próbie dokumentów pokontrolnych stwierdzono, że w sposób rzetelny weryfikowano w instytucjach obowiązanych: kompletność i zawartość merytoryczną procedur wewnętrznych, które zawierały reguły postępowania z klientami w kontekście przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, dokonywanie analizy ryzyka z uwzględnieniem ustawowych kryteriów, stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego, prowadzenie rejestrów transakcji

¹ Dalej: Sąd.

² Dalej: Prezes Sądu.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę oceny systemu: skuteczny, nie w pełni skuteczny, nieskuteczny.

⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 455 ze zm., dalej: ustawa o pppft.

⁵ Dalej: GIIF.

i bieżącej analizy przeprowadzonych transakcji, prawidłowość przechowywania wszelkich dokumentów dotyczących rejestracji transakcji i osób je dokonujących, prawidłowość przekazywania do GIIF informacji o transakcjach, udział w szkoleniach o tematyce przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przygotowanie prezesa sądu apelacyjnego do realizacji zadań wynikających z ustawy.

Opis stanu
faktycznego

Na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 kwietnia 1991 r. w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością notariuszy i organów samorządu notarialnego⁶ były ustalane plany zadań nadzorczych nad notariuszami. Sąd nadzorował na obszarze apelacji szczecińskiej:

- według stanu na dzień 31 grudnia 2010 r. 123 kancelarie notarialne⁷,
- według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. 128 kancelarii notarialnych⁸,
- według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. 131 kancelarii notarialnych⁹,
- według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. 143 kancelarie notarialne¹⁰,
- według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. 164 kancelarie notarialne¹¹.

(dowód: akta kontroli str. 4-39)

W ramach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu zostały określone zadania, które podlegały rocznej weryfikacji i ocenie ich realizacji. W planach zadań nadzorczych nad notariuszami, które były zatwierdzane przez Prezesa Sądu w formie zarządzeń¹² znalazły się m.in. wizytacje i lustracje przeprowadzane przez sędziego wizytatora ds. notariatu z uwzględnieniem wypełniania przez notariuszy obowiązków nałożonych przez ustawę o ppp, kontrole doraźne przeprowadzane przez specjalistów ds. kontroli w ww. zakresie w kancelariach notarialnych wskazanych przez Prezesa Sądu oraz systematyczne sprawdzanie sposobu wykonywania przez notariuszy zaleceń polustracyjnych i powizytacyjnych w celu ustalenia, czy są eliminowane nieprawidłowości w czynnościach notariuszy. Miernikami służącymi do oceny stopnia wykonania zadań nadzorczych były liczby zaplanowanych i wykonanych wizytacji, lustracji, kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 40-80)

W ramach sprawowanego nadzoru Prezes Sądu zadania kontrolne w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu powierzył osobom

⁶ Dz. U. Nr 42, poz. 188.

⁷ Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie ogłoszenia wykazu zarejestrowanych kancelarii notarialnych (MP z 2011 r. Nr 7, poz. 74).

⁸ Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 stycznia 2012 r. w sprawie ogłoszenia wykazu zarejestrowanych kancelarii notarialnych (MP z 2012 r., poz. 34).

⁹ Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie ogłoszenia wykazu zarejestrowanych kancelarii notarialnych (MP z 2013 r., poz. 53).

¹⁰ Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie ogłoszenia wykazu zarejestrowanych kancelarii notarialnych (MP z 2014 r., poz. 103).

¹¹ Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2015 r. w sprawie ogłoszenia wykazu zarejestrowanych kancelarii notarialnych (MP z 2015 r., poz. 146).

¹² Zarządzenie z dnia 14 stycznia 2013 r. nr A.021-6/13 w sprawie ustalenia planu zadań nadzorczych nad działalnością notariuszy i organów Izby Notarialnej w Szczecinie na 2013 r.; zarządzenie z dnia 10 stycznia 2014 r. nr A.021-8/14 w sprawie ustalenia planu zadań nadzorczych nad działalnością notariuszy i organów Izby Notarialnej w Szczecinie na 2014 r.; zarządzenie z dnia 13 stycznia 2015 r. nr A.021-15/15 w sprawie ustalenia planu zadań nadzorczych nad działalnością notariuszy i organów Izby Notarialnej w Szczecinie na 2015 r.

posiadającym przygotowanie merytoryczne. Pracownicy Oddziału Finansowo-Kontrolnego¹³ uczestniczyli w szkoleniach zorganizowanych przez GIIF oraz w szkoleniu wewnętrznym kaskadowym. Zakres tematyczny tych szkoleń obejmował m.in. obowiązki związane z przeciwdziałaniem praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, określenie zasad oraz tryb przeciwdziałania praniu pieniędzy, przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu, zasady i tryb kontroli instytucji obowiązanych realizowanych w ramach sprawowanego nadzoru, obowiązek przestrzegania przez instytucje kontrolujące obowiązku informacyjnego o planach i wynikach kontroli do GIIF.

(dowód: akta kontroli str. 81-107)

W Sądzie nie zostały wprowadzone szczegółowe procedury kontroli w ramach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Kontrole w instytucjach obowiązanych przeprowadzane były w oparciu o zarządzenie Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Szczecinie Nr A.021-207/2011 z dnia 29 grudnia 2011 r. w sprawie zasad polityki rachunkowości ze zm.¹⁴ W załączniku nr 1 do ww. zarządzenia zawarto w rozdziale II regulacje wewnętrzne dotyczące kontroli instytucjonalnej, a w szczególności określające: cel, rodzaje i zasady kontroli instytucjonalnej, plan kontroli, zadania pracowników wykonujących czynności kontrolne, postępowanie kontrolne, dokumentowanie czynności kontrolnych, zgłaszanie i rozpatrywanie zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli, decyzje pokontrolne i ich realizacja.

(dowód: akta kontroli str. 108-117)

Prezes Sądu wyjaśnił: „(...) Kontrola ta jest wykonywana zgodnie z zaleceniami GIIF (...), nie było prawnych możliwości do wprowadzenia takiej procedury kontroli, która przewidywałaby podejmowanie czynności wykraczających poza uprawnienia prezesa sądu apelacyjnego.”

(dowód: akta kontroli str. 188-119)

W związku z licznymi wątpliwościami związanymi z realizacją przez notariuszy obowiązków wynikających z ustawy o pppft, GIIF wystosował do Prezesa Sądu 5 pism wyjaśniających¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 120-148)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia przygotowanie do realizacji zadań wynikających z ustawy o pppft jako prawidłowe.

¹³ Na podstawie zarządzenia Prezesa Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 8 lipca 2015 r. Nr A.021-198/15 w miejsce Oddziału Finansowo-Kontrolnego utworzono Oddział Finansowy.

¹⁴ Zmiany wprowadzone: zarządzeniem Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Szczecinie Nr 369/14 z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie zmiany polityki rachunkowości Sądu Apelacyjnego w Szczecinie.

¹⁵ W piśmie IF6/74/59/BHB/10/15011 z dnia 19 listopada 2010 r. GIIF przekazał do stosowania wzór wyników kontroli. W piśmie IF6/0740/87/LSA/13/RD-107865 z dnia 17 października 2013 r. GIIF przekazał wykaz transakcji, które notariusze powinni rejestrować na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o ppp oraz szczegółowe wyjaśnienia dotyczące obowiązku identyfikacji beneficjenta rzeczywistego. W piśmie IF6/0740/102/MMX/13/RD-134527 z dnia 30 grudnia 2013 r. GIIF przekazał informacje o wykrytych sytuacjach w trakcie kontroli, które powinny być zidentyfikowane przez notariuszy jako podejrzane, a nie zostały w ten sposób zakwalifikowane. GIIF poinformował także o możliwości posiłkowania się przy typowaniu transakcji podejrzanych informacjami zawartymi w poradniku dla instytucji obowiązanych i jednostek współpracujących, opracowanym przez GIIF i przesłanym w formie elektronicznej do Krajowej Rady Notarialnej. W piśmie IF6.771.19.2015 z dnia 28 sierpnia 2015 r. GIIF przedstawił stanowisko w zakresie realizacji obowiązku wynikającego z art. 8b ust. 3 pkt 2 ustawy o ppp. Stanowisko w ww. zakresie zostało przedstawione w komunikacie z dnia 3 czerwca 2015 r., umieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Finansów.

2. Kontrola instytucji obowiązanych. Pozyskiwanie informacji.

Opis stanu
faktycznego

Roczne plany zadań nadzorczych nad działalnością notariuszy były sporządzane na podstawie analizy ryzyka nadzorowanych podmiotów w oparciu o: wyniki wizytacji bądź lustracji przeprowadzonej przez sędziego wizytatora ds. notarialnych; ocenę praktyki notarialnej, dokonywaną na podstawie analizy protokołów sporządzanych przez Radę Izby Notarialnej w Szczecinie przez wyznaczonych notariuszy-wizytatorów; wyniki kontroli i ocenę protokołów z kontroli przeprowadzanych przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego w zakresie wypełniania przez notariuszy obowiązków w ramach przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu w oparciu o przepisy ustawy o ppp.

(dowód: akta kontroli str. 173-175)

Ustalone w formie zarządzeń plany kontroli instytucji obowiązanych były przekazywane do GIIF z zachowaniem 14-dniowego terminu przekazywania planów kontroli od ich sporządzenia¹⁶, co było zgodne z art. 21 ust. 3b ustawy o ppp.

(dowód: akta kontroli str. 149-151, 173-175)

Prezes Sądu o przeprowadzonych kontrolach kancelarii notarialnych na obszarze apelacji szczecińskiej był informowany pisemnie przez sędziego wizytatora ds. notariatu, Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Szczecinie oraz pracownika Oddziału Finansowo-Kontrolnego. Informacje dotyczyły realizacji planów kontroli i podsumowania wyników kontroli. Ponadto, informacje dotyczące realizacji rocznych planów zadań nadzorczych nad notariuszami, Prezes Sądu przekazywał do Ministerstwa Sprawiedliwości.

(dowód: akta kontroli str. 173-175)

Pisemne informacje o wynikach kontroli w zakresie przestrzegania przez notariuszy przepisów ustawy o pppft, były przekazywane GIIF z zachowaniem 14-dniowego terminu, co było zgodne z art. 21 ust. 4 ustawy o pppft.

(dowód: akta kontroli str. 246-254)

W latach 2010-2015 zostało zaplanowanych łącznie 49 kontroli w instytucjach obowiązanych¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 173-175)

W latach 2010-2015 (do 30.06.) zostały przeprowadzone łącznie 43 kontrole. Realizacja planów kontroli przedstawiała się następująco: w 2010 r. na poziomie 115% (zaplanowano do skontrolowania 13 kancelarii notarialnych, a skontrolowano 15), w 2011 r. na poziomie 100% (skontrolowano 9 kancelarii), w 2012 r. na poziomie 75% (z 8 zaplanowanych do kontroli kancelarii notarialnych skontrolowano 6), w 2013 r. na poziomie 100% (skontrolowano 3 kancelarie notarialne), w 2014 r. na poziomie 86% (z 7 zaplanowanych do kontroli kancelarii notarialnych skontrolowano 6), do 30.06.2015 r. na poziomie 44% (z 9 zaplanowanych do kontroli kancelarii notarialnych skontrolowano 4).

(dowód: akta kontroli str. 152-164, 173-175)

¹⁶ Plany kontroli były przekazywane w następujących terminach: na 2013 r. – 14 stycznia 2013 r., na 2014 r. – 10 stycznia 2014 r., na 2015 r. – 13 stycznia 2015 r.

¹⁷ W 2010 r. – 13, w tym 10 do przeprowadzenia przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego i 3 przez sędziego wizytatora ds. notarialnych; w 2011 r. – 9, w tym 6 do przeprowadzenia przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego i 3 przez sędziego wizytatora ds. notarialnych; w 2012 r. – 8, w tym 5 do przeprowadzenia przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego i 3 przez sędziego wizytatora ds. notarialnych; w 2013 r. – 3, w tym 2 do przeprowadzenia przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego i 1 przez sędziego wizytatora ds. notarialnych; w 2014 r. – 7, w tym 4 do przeprowadzenia przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego i 3 przez sędziego wizytatora ds. notarialnych; w 2015 r. – 9, w tym 5 do przeprowadzenia przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego i 4 przez sędziego wizytatora ds. notarialnych.

Prezes Sądu wyjaśnił, że w 2012 r. sędzia wizytator nie przeprowadził zaplanowanej lustracji w kancelarii notarialnej¹⁸ w związku z wyznaczeniem sędziego wizytatora do sporządzenia ocen kwalifikacyjnych trzech sędziów, którzy zgłosili swoje kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie oraz przeprowadzeniem dwóch wizytacji w innych kancelariach notarialnych na zalecenie Ministerstwa Sprawiedliwości. Jedna kontrola nie została przeprowadzona przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego. Ze względu na planowane zmiany restrukturyzacji sądów powszechnych powierzono pracownikom dodatkowe nieplanowane zadania. Ponadto, jeden z pracowników Zespołu ds. kontroli przebywał na zwolnieniu lekarskim 16 dni, co także wpłynęło na odstąpienie od kontroli. W 2014 r. nie przeprowadzono wizytacji ze względu na duże obciążenie pracą sędziego wizytatora nieplanowaną oceną czterech kandydatów na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego.

(dowód: akta kontroli str. 176-178)

Główne typy nieprawidłowości zidentyfikowane podczas kontroli to: brak rejestracji transakcji, które powinny być przekazywane GIIF, nieprzekazanie informacji o transakcji do GIIF, przekroczenie terminu rejestracji transakcji, przekroczenie terminu przekazania informacji do GIIF.

(dowód: akta kontroli str.165-167, 246-254)

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Prezes Sądu wydawał zarządzenia pokontrolne. Zadania nadzorcze nad działalnością notariuszy obejmowały także monitorowanie wykonania zaleceń pokontrolnych. Sędzia wizytator ds. notariatu zapoznawał się z protokołami pokontrolnymi, sporządzanymi przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego oraz protokołami z wizytacji sporządzanymi przez notariuszy - wizytatorów i na bieżąco monitorował wykonanie przez notariuszy zaleceń.

(dowód: akta kontroli str. 173-175, 246-255)

W związku z otrzymanymi protokołami z wizytacji kancelarii notarialnych w 2013 r. Prezes Sądu wystosował do Prezesa Rady Izby Notarialnej 3 pisma¹⁹ informujące, że notariusze - wizytatorzy zbyt ogólnie sprawdzają czy wizytowany notariusz, jako instytucja obowiązana, wypełnia wszystkie obowiązki w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Z części protokołów wynikało, że notariusz-wizytator poprzestawał na odebraniu od wizytowanego notariusza oświadczenia o wykonaniu wszystkich obowiązków nałożonych ustawą o ppp. W pismach tych Prezes Sądu zwrócił uwagę, że wizytacja kancelarii notarialnej obejmuje całokształt pracy notariusza i powinna zawierać ocenę czy wizytowany rzeczywiście przestrzega przepisów ustawy o ppp.

(dowód: akta kontroli str. 168-172)

Badaniu kontrolnemu poddano dokumenty pokontrolne z kontroli przeprowadzonych w okresie 2013-2015 (do 30.06.) w 10 instytucjach obowiązanych. Kontrole zostały przeprowadzone przez pracowników Oddziału Finansowo-Kontrolnego na podstawie zarządzeń Prezesa Sądu.

Na podstawie dokumentów pokontrolnych ustalono, że zgodnie z art. 10a ustawy o ppp wszystkie kancelarie notarialne wprowadziły w formie pisemnej procedury wewnętrzne, zawierające reguły postępowania z klientami w kontekście przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. W trakcie kontroli w instytucjach obowiązanych w sposób rzetelny były weryfikowane zapisy procedur wewnętrznych, pod względem ich kompletności i zawartości merytorycznej.

¹⁸ Na skutek decyzji Prezesa z dnia 21 listopada 2012 r.

¹⁹ Pisma: IV W -414 -1/13 z dnia 22 stycznia 2013 r., IV W -414-27/13 z dnia 15 marca 2013 r., IV W-414-42/13 z dnia 17 października 2013 r.

Procedury wewnętrzne zawierały w szczególności: preambułę, definicje legalne, sposób analizy i oceny ryzyka, sposób stosowania środków bezpieczeństwa finansowego (CCD), moment stosowania CDD, bieżącą analizę przeprowadzanych transakcji, sposób rejestracji transakcji, sposób przekazywania informacji o transakcjach GIIF, udostępnianie informacji o transakcjach, procedurę wstrzymania transakcji, procedurę zamrożenia wartości majątkowych, przyjmowanie oświadczeń, o których mowa w art. 9e ust. 5 ustawy o ppp, sposób przechowywania informacji, kontrolę GIIF, postanowienia końcowe. W trzech kancelariach notarialnych instrukcja zawierała dodatkowo załączniki: m.in. ankietę scoringową, elementy podmiotowo i przedmiotowo istotne w procesie analizy ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, oświadczenie klienta, czy dany klient jest osobą zajmującą eksponowane stanowisko, identyfikację beneficjenta rzeczywistego, oświadczenie pracownika kancelarii notarialnej o uczestnictwie w szkoleniu. Kontrolerzy badaniem kontrolnym w każdej kancelarii notarialnej objęli zapisy procedur wewnętrznych w zakresie szczegółowego trybu stosowania zamrażania wartości majątkowych.

We wszystkich kancelariach notarialnych kontrolerzy badali czy notariusze przeprowadzali analizę oceny ryzyka w stosunku do wszystkich klientów dokonujących czynności w kancelariach z uwzględnieniem rodzaju klienta, stosunków gospodarczych oraz rodzaju przeprowadzanej transakcji. W wyniku przeprowadzonej oceny analizy ryzyka następowało przyporządkowanie klienta do jednej z grup ryzyka.²⁰ Kontrolerzy badaniem kontrolnym w każdej kancelarii notarialnej objęli dokonywanie analizy ryzyka w oparciu o kryteria wskazane w art. 10a ust. 3 ustawy o ppp²¹. W 5 kancelariach przyporządkowanie klienta do jednej z grup ryzyka dokonywane było na podstawie ankiety scoringowej. Jeżeli klient był przyporządkowany do grupy generującej ponadprzeciętne, wysokie lub bardzo wysokie ryzyko, to zgodnie z procedurami wewnętrznymi, wyniki ankiety sporządzane były w formie papierowej. W stosunku do tych klientów wyłączona była możliwość zastępowania dokumentów źródłowych oświadczeniami, a także zalecana była szczególna ostrożność w analizie kryterium behawioralnego.

Stosownie do postanowień art. 17 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych innych ustaw²², kontrolerzy w 8 kancelariach notarialnych zbadali czy notariusze przeprowadzili w stosunku do swoich dotychczasowych klientów (od stycznia 2004 r.) na podstawie analizy obejmującej w szczególności kryteria ekonomiczne, geograficzne, przedmiotowe i behawioralne, ocenę ryzyka, o której mowa w art. 8b ust. 1 ustawy o ppp.

We wszystkich kancelariach notarialnych wyniki analiz oceny ryzyka były dokumentowane w formie papierowej. W toku przeprowadzonych analiz nie stwierdzono transakcji mogących mieć związek z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

We wszystkich kancelariach kontrolerzy zbadali aspekt stosowania środków bezpieczeństwa finansowego i zgodności z art. 8b ust. 3 oraz art. 8b ust. 4 ustawy o ppp. Zgodnie z procedurami wewnętrznymi obowiązującymi w instytucjach

²⁰ W 5 kancelariach notarialnych klienta przyporządkowano od grupy A do grupy F (grupa A-klient generujący minimalne ryzyko, grupa B-klient generujący bardzo niskie ryzyko, grupa C-klient generujący niskie ryzyko, grupa D-klient generujący ponadprzeciętne ryzyko, grupa E-klient generujący wysokie ryzyko, grupa F-klient generujący bardzo wysokie ryzyko).

W 5 kancelariach notarialnych klienta przyporządkowano od grupy A do grupy E (grupa A-klient generujący minimalne ryzyko, grupa B-klient generujący niskie ryzyko, grupa C-klient generujący przeciętne ryzyko, grupa D-klient generujący ponadprzeciętne ryzyko, grupa E-klient generujący bardzo wysokie ryzyko).

²¹ Kryteria: ekonomiczne, geograficzne, przedmiotowe, behawioralne.

²² Dz. U. Nr 166, poz. 1317, wygaśnięcie z dniem 24.10.2010 r.

obowiązanych w przypadku gdy notariusz stwierdzi, że strona transakcji zajmuje ekspanowane stanowisko polityczne (dotyczy osób mających miejsce zamieszkania poza terytorium RP), notariusz stosuje wzmożone środki bezpieczeństwa. W przypadku, gdy personel kancelarii nie może zastosować środków bezpieczeństwa finansowego w pełnym zakresie nie dokonuje transakcji. W uzasadnionych przypadkach notariusz powiadamia o takim zdarzeniu GIIF. Sposób stosowania środków bezpieczeństwa finansowego był uzależniony od nadanej klientom grupy ryzyka.

We wszystkich kancelariach kontrolerzy zbadali czy notariusze prowadzili bieżące analizy przeprowadzanych transakcji. Wyniki bieżących analiz były dokumentowane w formie papierowej. Zgodnie z obowiązującymi na dany dzień wewnętrznymi procedurami, bieżącą analizę transakcji dokumentowano w okresach 3-miesięcznych lub 1-miesięcznych. W wyniku prowadzonych nieprzerwanie bieżących analiz transakcji nie wykryto przypadków wskazujących na transakcje mogące mieć związek z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. Kontrolerzy ustalili, że we wszystkich kancelariach notarialnych rejestry transakcji były prowadzone w formie rejestrów informatycznych za pośrednictwem programów komputerowych²³. W celu kontroli prawidłowości rejestracji transakcji, kontrolerzy wybierali losowo próbę 30, a w jednej kancelarii 34 transakcji, zarejestrowanych w repertorium A o wartości powyżej 15.000 euro. Rejestry transakcji prowadzili notariusze lub upoważnieni pracownicy kancelarii. W 8 kancelariach notarialnych w zakresie sposobu rejestracji transakcji kontrolerzy nie stwierdzili nieprawidłowości. W 2 kancelariach transakcje były zarejestrowane w późniejszym terminie. Kontrolerzy przyjęli wyjaśnienia notariuszy.

We wszystkich kancelariach notarialnych kontrolerzy badali zapisy procedury wewnętrznej w zakresie przechowywania informacji i dokumentacji. Informacje i dokumentacja zgodnie z zapisami procedur wewnętrznych mają być przechowywane przez okres 5 lat, licząc od końca roku, w którym dany dokument został wygenerowany (w 6 kancelariach) lub w którym transakcje zostały zarejestrowane /dokonano ostatniego zapisu związanego z transakcją/ przeprowadzono transakcję z klientem (4 kancelariach). W 3 kancelariach zasady przechowywania dokumentów uwzględniają także rozwiązania przyjęte w ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie²⁴. W nawiązaniu do art. 26 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych²⁵, po upływie terminu, o którym mowa wyżej, dokumenty elektroniczne w przypadku braku możliwości trwałego usunięcia danych w programach komputerowych lub na nośnikach elektronicznych mogą zostać poddane anonimizacji. Kopie bezpieczeństwa oraz wszelkie dokumenty dotyczące rejestracji transakcji i osób je dokonujących były przechowywane w sejfach lub stalowych szafach.

W celu kontroli prawidłowości przekazywania informacji do GIIF, kontrolerzy wybierali losowo próbę 30 i w jednym przypadku 34 transakcji, zarejestrowanych w repertorium A o wartości powyżej 15.000 euro. Zgodnie z procedurami wewnętrznymi informacje o zarejestrowanych transakcjach powyżej 15.000 euro powinny być przekazywane do GIIF w terminie 14 dni po upływie każdego miesiąca kalendarzowego (w przypadku transakcji, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy) albo niezwłocznie (w przypadku transakcji wymienionych w art. 8 ust. 3 i 3a ustawy). Osobami upoważnionymi do przekazywania informacji o transakcjach GIIF byli notariusze. W 7 kancelariach notarialnych kontrolerzy nie stwierdzili nieprawidłowości w przekazywaniu informacji o transakcjach GIIF. W 3 kancelariach

²³ W 7 kancelariach notarialnych był stosowany program komputerowy „Kancelaria Notarialna” firmy Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

²⁴ Dz. U. z 2014 r., poz. 164 ze zm.

²⁵ Dz. U. z 2014 r., poz. 1182 ze zm.

notarialnych stwierdzono przekazanie informacji o transakcjach w późniejszym terminie. Kontrolerzy przyjęli wyjaśnienia notariuszy.

We wszystkich kancelariach notarialnych kontrolerzy badali udział notariuszy i pracowników kancelarii w szkoleniach o tematyce przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. Kontrolerom przedkładano zaświadczenia o ukończeniu szkoleń oraz oświadczenia pracowników kancelarii o uczestnictwie w warsztatach wewnętrznych. W żadnej kancelarii notarialnej nie stwierdzono braku szkoleń.

W jednym przypadku Prezes Sądu po zapoznaniu się z protokołem pokontrolnym²⁶ wydał zarządzenie, w którym zawarł zalecenia pokontrolne dla notariusza z 14-dniowym terminem ich wykonania. Notariusz pisemnie²⁷ poinformował Prezesa Sądu o wykonaniu zaleceń.

W wyniku badania dokumentacji z 10 przeprowadzonych kontroli w kancelariach notarialnych stwierdzono, że kontrole obejmowały pełny zakres obowiązków ustawowych instytucji obowiązanych.

(dowód: akta kontroli str. 179-254)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia kontrole instytucji obowiązanych i pozyskiwanie informacji w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu jako skuteczne.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁸ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Szczecin, dnia 9 listopada 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler
Małgorzata Wejwer
St. inspektor k. p.

Dyrektor
[imię i nazwisko]

.....
podpis

.....
podpis

²⁶ Protokół FK.092/P/3/15.

²⁷ Pismo z dnia 16.03.2015 r. (wpływ do Sądu 17.03.2015 r.).

²⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

